

Toulouse

Occitaanse flair aan de Garonne

Een stad van trotse inwoners die hun eigen taal, het Occitaans, in ere houden, rugby kijken en cassoulet eten. Maar ook 'de roze stad', met de zoete geur van viooltjes en het zachte blauw van het beroemde pastel.

Toulouse

Occitaanse flair aan de Garonne

De avondzon zet de stad in een zacht licht, en het Capitole ziet er nog mooier uit dan anders. De vraag is alleen of het gebouw nou roze is of oranje. Toulouse wordt *la ville rose* genoemd, maar hoe roze is dat?

'Tot in de 20ste eeuw heette Toulouse *la ville rouge*, vertelt de ober in een van de prachtige brasseries aan de overzijde van het Capitole. 'Maar rood is ook een politieke kleur, en toen is men het roze gaan noemen. Roze is niet *politique*, maar *poétique*...'

Dit roze-rood-oranje mengsel vindt zijn oorsprong in de aarde van Toulouse. Uit de ijzerhoudende rivierklei wisten de Romeinen al stenen te bakken, en nog steeds kent de regio meerdere baksteen- en dakpanfabrieken. Het Capitole heeft overigens, anders dan de naam doet vermoeden, niets met die Romeinen te maken, maar alles met de *capitouls*: de min of meer democratisch gekozen (en dat al vanaf de Middeleeuwen!)

gemeenteraadsleden van de stad. Met de bouw van het huidige Capitole werd begonnen in 1750. Bij een dergelijk gebouw hoorde een indrukwekkend plein, maar voordat dat gereed was, zijn we ruim honderd jaar verder. Het Place Capitole bleef daardoor kaler

dan oorspronkelijk voorzien: er had een standbeeld van de koning moeten staan, maar inmiddels had Frankrijk helemaal geen koning meer...

Rugbycafés

Toulouse bezoeken zonder het Capitole te zien, is hetzelfde als *cassoulet* eten zonder *saucisse*, aldus de Toulousains. Voor alle duidelijkheid: dat is passievolle maagvulling met bonen, in plaats van smakelijk genieten met worst erbij. (Overigens: de *cassoulet* uit Toulouse wordt met varkensvlees gemaakt, die van Castelnaudary met eend, en die van Carcassonne met lam, en iedereen beweert natuurlijk de enige echte te maken.)

Het Capitole is het hart van de stad en de trots van zijn bewoners. Alle wegen leiden erheen, dus de kans dat u het misloopt, is niet groot. De overige zijdes van het plein bestaan uit roze-oranje winkelpanden en cafés, waaronder een bekende hamburgerketen die hier nauwelijks opvalt omdat ze haar kleuren heeft moeten aanpassen. Voor een drankje en hapje is Le Florida overigens een betere keuze, al is het maar vanwege de prachtige inrichting die dateert uit het begin van de 20ste eeuw.

Onder met de klok mee:

Musée Georges-Labit;
het beroemde
palmboomgewelf van de
kerk van het
Jacobijnenklooster; Place
Capitole met het
Languedoc-kruis.

Rechterpagina boven:
toren van
Hôtel de Bernuy, een
renaissance-herenhuis
van pastelhandelaar
Jean de Bernuy;
kloostertuin van het
Jacobijnenklooster.

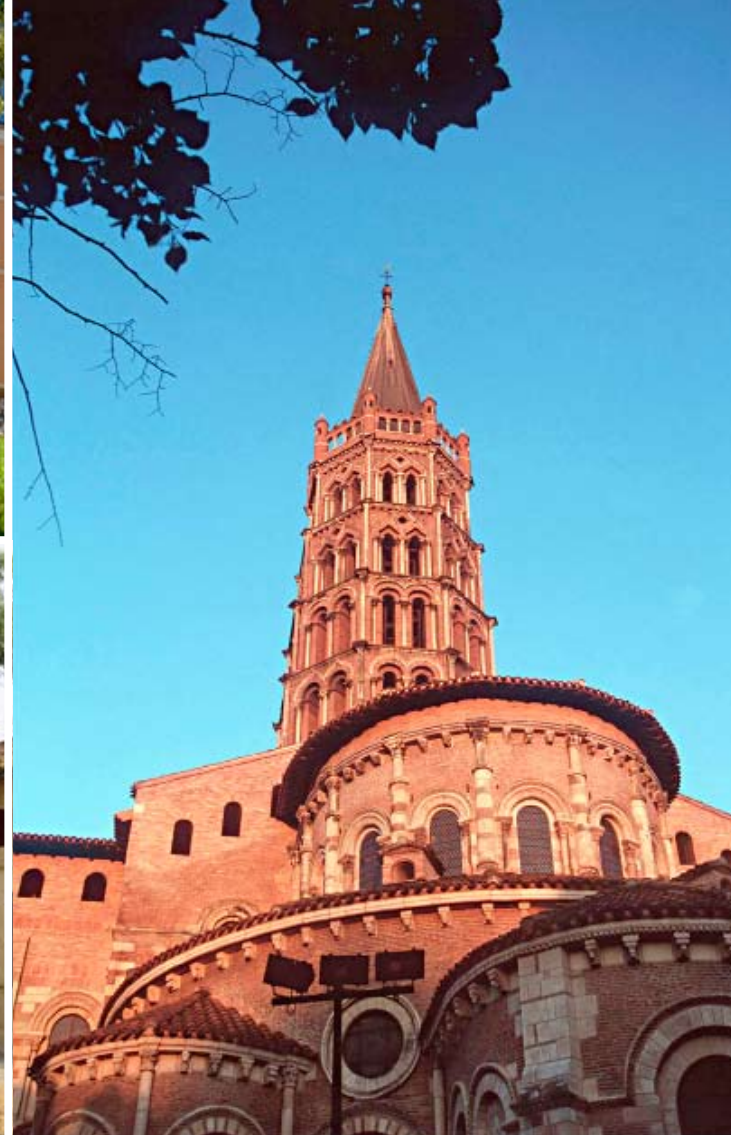
Veel later, in 1994, werd midden op het plein een verguld kruis van de Languedoc aangebracht. Toulouse is thans de hoofdstad van de regio Midi-Pyrénées en van het departement Haute Garonne, maar eeuwenlang was Toulouse de hoofdstad van het hertogdom Toulouse, en van de Languedoc. De 'Taal van oc' betekent dat letterlijk, daar waar ja 'oc' is, en niet 'oui'. De Occitaanse taal en cultuur heeft het moeilijk gehad, maar is in ere hersteld. Straatnaambordjes zijn in Toulouse veelal tweetalig, in de metro worden de stations zowel in het Frans als in het Occitaans omgeroepen, en plaatselijke bands zingen liederen van middeleeuwse troubadours en hedendaags repertoire – beide in het Occitaans. Op straat spreken de meeste Toulousains echter gewoon Frans, met hun eigen zuidelijke saus, en met om de zoveel woorden een – *excusez le mot* – 'con'. 'Je suis de Toulouse-con', zegt Nicolas, die in een cafeetje liedjes op zijn gitaar begeleidt. Hij glimlacht er vriendelijk bij.

Als er iets te vieren valt, is Place Capitole het verzamelpunt. Als het Stade Toulousain gewonnen heeft bijvoorbeeld, de rugbyclub die sinds zijn oprichting in 1907 zeventien keer kampioen werd van Frankrijk, en vier keer Europees kampioen; een record. Er wordt gezwaaid met de rood-gele vlag van Occitanië, en de zwart-rode vlag van de club. Rugby is *dé* sport van het

zuidwesten. Als dat u niet meteen naar het stadion brengt, kijk dan eens mee op de grote tv-schermen – of kijk naar degenen die kijken – van een van de rugbycafés rond Place St. Pierre. Chez Tonton bijvoorbeeld, of Le Bar Basque, die een aangenaam grote binnenplaats heeft. Rugbyspelers hebben een indrukwekkend uiterlijk, maar buiten het veld zijn ze heel zachtvaardig.

Rugbyspelers hebben een indrukwekkend uiterlijk, maar buiten het veld zijn ze heel zachtvaardig

En rugbyhooligans bestaan niet, dus u bent ook veilig tijdens de *troisième mi-temps*, 'de derde helft': het drinken *na* de wedstrijd. Toulouse heeft opvallend veel pleinen – vaak met fontein – die bijna allemaal mooi zijn. Het absolute dieptepunt is de (overigens bovengrondse) parkeer-garage op Place des Carmes, maar lelijk of niet: cafés, bars en restaurants zitten er altijd. Mocht u dus geen zin hebben in de rugbycafés van Place St. Pierre, loopt u gewoon een stukje verder langs de oevers van de Garonne tot het volgende plein: Place de la Daurade. Hier ligt een van de meest populaire cafés van Toulouse: het Café des Artistes. De kunstacademie is

grootste romaanse kerk van Europa, hoewel de bouw zo lang duurde, dat er ook gotische elementen in zitten. Helemaal gotisch is het Jacobijnenklooster, gebouwd in de 13de eeuw door dominicanen, die de strijd aangingen met de Katharen. In 1234 staken ze de eerste brandstapel aan, waarop de bevolking van Toulouse de monniken de stad uitzette. Nog geen jaar later waren ze echter alweer terug, maar eeuwen later, na de Franse Revolutie, werden ze alsnog verdreven. De stad heeft er een prachtige kloostertuin en een indrukwekkend palmboomgewelf in de kloosterkerk aan overgehouden. Ook de relikven van Thomas van Aquino zijn hier te vinden.

Blauwe gouden eeuw

Tijd voor lieflijker zaken en kleuren. Het zachte paars van *la violette de Toulouse* bijvoorbeeld. Dit viooltje beleefde zijn toptijd in de eerste helft van de 20ste eeuw. Lange tijd was het de enige bloem die verkocht werd in de winter en jaarlijks werden er honderdduizenden verzonden naar Parijs, en ver daar voorbij: tot Canada en Rusland toe. Maar na een paar strenge winters, een nare schimmel en de opkomst van de kasbouw verdween het viooltje uit beeld. Het werd

maar net op tijd aan de vergetelheid ontrukkt, vertelt H el ene Vi e, die in 2000 La Maison de la Violette opende. Er hangt een aangenaam zoetige lucht op de woonboot waar dit viooltjeshuis gevestigd is, zachtjes schommelend in het water van het Canal du Midi. H el ene biedt ons een gesuikerd viooltje aan, en wijst op de ruime keuze in andere viooltjesproducten:

Er hangt een aangenaam zoetige lucht op de woonboot waar het viooltjeshuis is gevestigd

viooltjessiroop, -parfum, -likeur, -honing.... Alles in zachtpaarse zakjes, potjes of flesjes. En dan is er nog het pastelblauw, dat tussen de 13de en 15de eeuw onvoorstelbare rijkdom bracht aan de pastelhandelaren in Toulouse (zie ook pag 96). In het centrum van Toulouse staan nog tientallen herenhuizen van de handelaren van weleer, gebouwd, natuurlijk, met de welbekende rood-roze bakstenen, als bewijs van de blauwe gouden eeuw van Toulouse.

■ TEKST PAULINE MICHGELSEN FOTO'S CRT MIDI-PYRÉNÉES / DOMINIQUE VIET

niet ver en dat is te zien aan de veelal modieus geklede bezoekers. Het café is echter vooral geliefd vanwege het mooie uitzicht over de Garonne vanaf het terras. Deze rivier stroomt dwars door de stad en verdeelt hem in een *rive droite* en een (nieuwere) *rive gauche*. In de 16de eeuw (nieuw is een relatief begrip) werden deze delen met elkaar verbonden door de Pont Neuf (idem). Zo gauw het weer het maar een beetje toelaat, en daarvoor hoef je in Toulouse niet te wachten tot de zomer, doen de bewoners niets liever dan flaneren of luieren langs zijn oevers. En als de zomer eenmaal daar is, heeft ook Toulouse zijn stranden: twee maanden lang is het centrale eiland Ile du Ramier Toulouse Plage, voor iedereen die niet naar de echte kust wil. En waarom zou je ook, als je in Toulouse bent?

Boven, rechts: de St. Sernin-basiliek; linksonder: sluisje in het Canal du Midi. Rechterpagina, met de klok mee: plafond van de Salle des Illustres in het Capitole; rugbyfans op Place Capitole; oevers van de Garonne; Rue du Taur, met talloze leuke boetiekjes; de donjon achter het Capitool, waar eeuwenlang de stadsarchieven lagen, nu het Office de Tourisme.

Nieuwe jurken voor de Maagd

Om nog even op de mode terug te komen: aan Place de la Daurade ligt ook de neoclassicistische kerk van Notre Dame de la Daurade, met daarbinnen een Vierge Noire. Enkele jaren geleden bedacht de parochie dat de Maagd nieuwe jurken nodig had. Eeuwenlang – de eerste Maagd stond hier al in de 10de eeuw – zorgden gelovigen daarvoor, maar die stroom begon op te drogen. Daarom benaderde de

parochie een aantal bekende modeontwerpers, en nu heeft de Vierge Noire feestjurken van Christian Lacroix en Franck Sorbier, een 'vastenjurk' van Jean-Michel Broc en zelfs een *battle dress* van Jean-Charles de Castelbajac, die daarbij uitlegt dat camouflagekleuren bij de vredessoldaten horen waarvan de Maagd beschermvrouwe is. De huidige Maagd werd gemaakt in 1807, nadat haar voorgangster na de Franse Revolutie op de brandstapel was beland. Er hebben in deze stad nogal wat religieuze branden gewoed, letterlijk en figuurlijk. Denk aan de Katharen, aan de godsdienstoorlogen tussen katholieken en protestanten, of het vurige geloof van de pelgrims die de Via Tolosana naar Santiago de Compostella volgden. Toulouse was een belangrijke rustplaats voor hen die uit de richting van Arles en verder (Rome bijvoorbeeld) kwamen. Voor hen werd in 1080 begonnen met de bouw van de Basiliek van St. Sernin, genoemd naar de eerste bisschop en martelaar van Toulouse, die eigenlijk Saturnin heette, maar dat deed zo aan Saturnus denken. Sernin werd in 250 – de christenen vormden nog maar een kleine minderheid in Toulouse – aan de hoorns van een stier gebonden en door de straten van Toulouse geslept. Een anekdote die je doet realiseren dat vroeger echt niet alles beter was. De basiliek is de

Tips & adressen

Eten & drinken

- Zoals in alle grote steden (Toulouse heeft ruim één miljoen inwoners, waarvan ongeveer een vijfde student is) zijn alle wereldkeukens vertegenwoordigd. Heerlijk is ook de **streekkeuken**, met eindproducten of **le cassoulet de Toulouse** (natuurlijk met worst!).
- Behalve de in de tekst genoemde cafés wijzen we u graag op café **Chez Autié** met een prachtig interieur uit 1882 op Place Dupuy; **Au Père Louis** (Rue des Tourneurs 45), waar u eenvoudig maar lekker kunt lunchen, en waarvan de *apéros* even beroemd zijn als het oude interieur; of bijvoorbeeld **Bar de la Concorde** (17, rue de la Concorde) in art-decostijl.

Slapen

- **Anjali***** dateert uit 1880 en heeft vijf gastenkamers voor 1 tot 4 personen vanaf € 80. Centraal gelegen en met een rustige tuin waar u, als het weer het toelaat, zelfs kunt ontbijten. Gastvrouw Delphine kan u tevens allerhande tips geven over de stad. 86, Grande Rue Saint Michel, tel. +33 (0)9 54224293 / 06 84297809.
- Slapen op een woonboot: Gladys Vincent heeft op **La Péniche Amboise**, op het Canal du Midi, drie gastenkamers vanaf € 70 per nacht, en een studio voor 4 personen voor € 120. T.o. 18, bd. Griffone Dorval, tel. +33 (0)5 62169437 / 06 50 77 64 58.
- Als u de voorkeur geeft aan een eenvoudig hotel is **Héliot***** een prima keuze: klein (twaalf kamers), centraal gelegen en vanaf € 60 per nacht. 3, rue Héliot, tel. +33 (0)5 34413941.

Een paar musea

- Aan de linkeroever van de Garonne ligt in het eeuwenoude Hôtel Dieu St Jacques het **Musée de la Médecine**. Op dezelfde oever vindt u het **Museum voor Hedendaagse**

Kunst in Les Abattoirs en het gemeentelijke fotomuseum in de oude watertoren.

- Voor **oudere kunst** kunt u o.a. terecht bij het **Musée Saint-Raymond**, het **Musée des Augustins**, of **Hôtel d'Assézat**, nog een herenhuis van een pastelhandelaar, waar nu de **Fondation Bemberg** haar kunstcollectie (van Renaissance tot en met de impressionisten) toont. Een mooie gelegenheid om zo'n herenhuis eens rustig te bekijken.

Waterwandelingen & zo

- Informeer bij het Office de Tourisme (OT), gevestigd in een 16de-eeuwse toren achter het Capitole (Square Charles de Gaulle), naar de **verschillende rondvaarten en andere tochtjes** die u kunt maken over of langs de Garonne, of het Canal du Midi.
- Het OT heeft ook een **fonteinwandeling**, en bijvoorbeeld een **pastelwandeling** die u langs de mooiste huizen van de pastelhandelaars van weleer voert.
- Overigens heeft ook Toulouse een eigen **witte – nou ja, roze – fietsenplan**. (Zie ook het artikel op de volgende pagina's).

Winkelen

- De **Rue St. Rome** was al in de Middeleeuwen de handelarenstraat van Toulouse en veel van de panden stammen uit die tijd. Helaas vertoont de straat op winkelniveau sterke overeenkomsten met de Kalverstraat. Iets buiten dit gebaande pad zijn echter veel kleine en onafhankelijke boetiekjes te vinden. Aan de **Rue Alsace Lorraine** zitten de grote warenhuizen, en bijvoorbeeld ook (op nr. 75) een officiële boetiek van Stade Toulousain. De meest eigenzinnige winkelstraat van Toulouse is de **Rue Croix-Baragnon**, terwijl antiques vooral rond **Place Sainte-Scarbes** zitten.
- Viooltjesproducten vindt u behalve bij het genoemde **Maison de la Violette** bijvoorbeeld ook bij **Papillotes et Berlingots**

(Rue des Filatiers 49), terwijl u bij **La Fleurée de Pastel** terecht kunt voor allerlei pastel(kleurige) producten. De winkel is gevestigd in **Hôtel de Delfau** (Rue de la Bourse 20).

- Het goedkoopste eetbare souvenir uit Toulouse is zwart en zit in een geel doosje: de **keelpastille Cachou van Lajaunie**. Een ideaal cadeau voor Nederlanders...

Lucht & ruimte

- Het was in Toulouse dat Clement Ader in 1890 met zijn eerste vliegtuig opsteeg. En nog steeds worden hier vliegtuigen gebouwd. Het bedrijf Taxiway organiseert als enige **bezoeken aan vliegtuigbouwer Airbus**. Een

bezoek moet minimaal twee werkdagen van tevoren worden aangevraagd; het kan online (www.taxiway.fr).

- **Cité de l'Espace** ofwel Ruimtestad is een ruimtepretpark.

Algemene informatie

www.toerisme-midi-pyrenees.nl
www.nl.toulouse-tourisme.com